

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/3086,Spotkanie-Klubu-Historycznego-im-gen-Stefana-Roweckiego-Grota-w-Poznaniu-31-marc.html>
08.04.2026, 20:59

Spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Poznaniu - 31 marca 2009

31.03.2009

Dnia 31 marca 2009 r. w poznańskim oddziale IPN przy ul. Rolnej 45a odbyło się kolejne spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”. Tematem spotkania była struktura i działalność aparatu bezpieczeństwa wobec Wielkopolan w latach 1945-1956. Otwierający i prowadzący spotkanie dyrektor IPN Ireneusz Adamski przypomniał, że poznański oddział wydał zbiór materiałów pokonferencyjnych „Zmagania ze społeczeństwem. Aparat bezpieczeństwa wobec Wielkopolan w latach 1945-1956”. Przygotowane specjalnie na to spotkanie referaty redaktorek książki, Agnieszki Łuczak i Aleksandry Pietrowicz, w znacznym stopniu poszerzają wiedzę na ten temat. Wspomniana książka, przygotowane referaty oraz planowana wystawa i gry terenowe dla młodzieży licealnej rozpoczynają rok obchodów 20-lecia Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego w Wielkopolsce.

Dr Agnieszka Łuczak wygłosiła wykład pt. „Podbój państwa 1945-1947/8. Metody likwidacji polskiego podziemia niepodległościowego w Wielkopolsce”. Omówiła pierwszy okres budowania komunistycznego systemu władzy w Wielkopolsce, przypadający na lata 1944-1947/8, nazywany „okresem podboju państwa”. Zaprezentowała metody zwalczania przez aparat bezpieczeństwa najważniejszych przeciwników politycznych nowo instalowanego komunistycznego systemu władzy - konspiracyjnych organizacji i oddziałów zbrojnych. Na wybranych przykładach omówiła powstawanie i charakter polskiego aparatu bezpieczeństwa w regionie oraz sylwetki funkcjonariuszy, którzy odegrali istotną rolę w działaniach wielkopolskiego resortu w omawianym okresie. Przedstawiła rozmaite metody zwalczania polskiego podziemia niepodległościowego: operacje zbrojne aparatu bezpieczeństwa, rozbudowę sieci agenturalnej oraz rozpracowania, m.in. największej poakowskiej antykomunistycznej organizacji w Wielkopolsce - Wielkopolskiej Samodzielnej Grupy Ochotniczej „Warta” i oddziału zbrojnego Eugeniusza Kokolskiego „Groźnego”, operującego we wschodniej Wielkopolsce. Wśród innych metod likwidacji polskiego podziemia stosowanych przez urzędy bezpieczeństwa omówione zostały również mordy skrytobójcze na przykładzie działalności funkcjonariuszy PUBP w Kępnie oraz PUBB w Ostrowie Wielkopolskim. Wykład poruszył ponadto temat zbrodni popełnionych przez funkcjonariuszy w więzieniu we Wronkach na przykładzie zabójstwa mjr. Rudolfa Majewskiego ps. „Leśniak”, dowódcy Związku b. Partyzantów „Warta”, a także działalność oddziałów pozorowanych, czyli powstałych z inicjatywy UB, które wykorzystano przy likwidacji oddziału Franciszka Olszówki „Otta”. Ostatnią metodą likwidacji podziemia niepodległościowego, omówioną podczas wykładu, były amnestie, a zwłaszcza druga amnestia, ogłoszona 22 lutego 1947 r., która przyczyniła się ostatecznego rozbicia podziemia. W istocie amnestia była bowiem inwentaryzacją podziemia i osób biorących udział w konspiracji antykomunistycznej. Wypełnione przez ujawniające się osoby kwestionariusze amnestyjne stanowiły materiał wyjściowy do inwigilacji przez aparat bezpieczeństwa wszystkich wymienionych osób oraz werbunku nowych tajnych współpracowników.

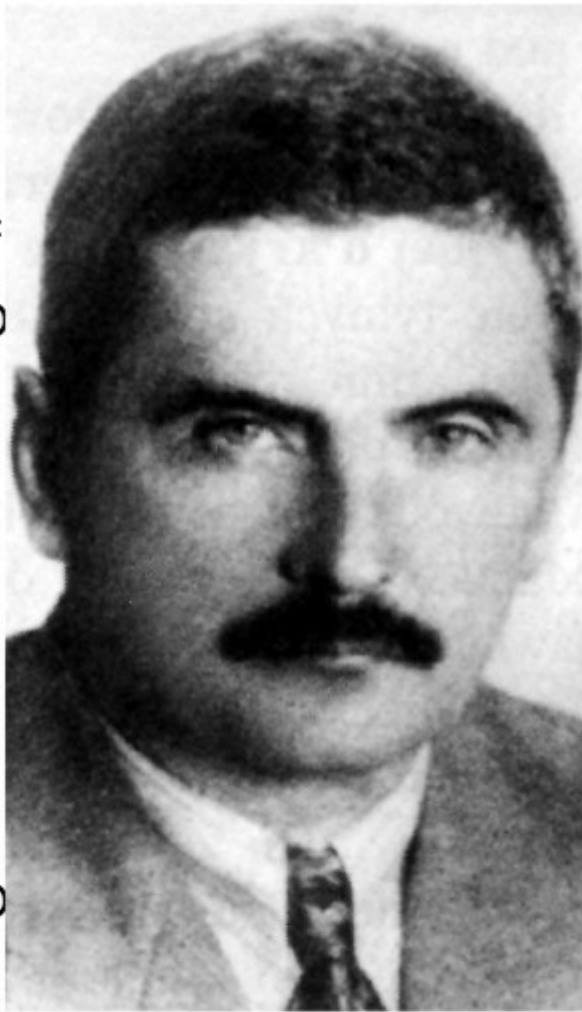
Aleksandra Pietrowicz omówiła zasadnicze założenia polityki masowego terroru i zastraszania społeczeństwa, prowadzonej przez PZPR, aparat bezpieczeństwa oraz instytucje administracji państwowej w latach 1948-1954. Referentka przedstawiła przykłady realizacji tej polityki na terenie Wielkopolski w odniesieniu do Kościoła katolickiego, organizacji młodzieżowych związanych z kościołem (Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Męskiej i Żeńskiej, Sodalitacji Mariańskiej, Caritas Academica), Związku Harcerstwa Polskiego, środowisk naukowych i twórczych, a także środowisk znajdujących się pod szczególną obserwacją resortu (byli członkowie konspiracji lat II wojny światowej oraz konspiracji niepodległościowej powojennej, działacze Polskiego Państwa Podziemnego, przedwojenni pracownicy Oddziału II, Policji Państwowej, Straży Granicznej, przedwojenni działacze państwowi, samorządowi, członkowie ugrupowań politycznych, powojenni działacze PSL itp). W referacie zwrócono uwagę na działania resortu bezpieczeństwa w gospodarce (inwigilacja zakładów przemysłowych, obsesja sabotaży i szkodnictwa gospodarczego, walka z „kułakami”, „bitwa o handel”, likwidacja własności prywatnej w rzemiośle, handlu, kulturze, próby kolektywizacji rolnictwa). Na konkretnych przykładach ukazano uderzenia bezpieki w zwykłych, nie angażujących się politycznie obywateli. Masowość i powszechność terroru ilustrowała referentka danymi statystycznymi, dotyczącymi m.in. liczby aresztowań (w tym np. za uchylanie się rolników od obowiązkowych dostaw czy za uprawianie „szeptanej propagandy”), rozbudowy strukturalnej i personalnej aparatu represji, rozmiarów sieci agenturalnej, ilości kontrolowanej korespondencji.

Po wygłoszonych referatach, ilustrowanych pokazem multimedialnym, dyrektor oddziału zaprosił członków i gości klubu do obejrzenia dwóch filmów dokumentalnych w reżyserii Wincentego Ronisza, poświęconych „żołnierzom wyklętym” oraz „losom niepokornych”. Dodał też, że jesienią tego roku Telewizja Polska pokaże wieloodcinkowy serial dokumentalny na temat powstania, organizacji i działalności i aparatu bezpieczeństwa w Polsce lat 1944-1989, zrealizowany na podstawie książki prof. Ryszarda Terleckiego, dyrektora Oddziału IPN w Krakowie, obecnie parlamentarzysty.

Obecni na sali kombatanci AK, więźniowie polityczni, członkowie „Solidarności” legalnej i podziemnej oraz pozostali goście z zainteresowaniem i wzruszeniem odebrali przedstawione referaty i filmy. Na koniec wyrazili oburzenie z powodu - nieuzasadnionych ich zdaniem - ataków części polityków na IPN, a szczególnie przeciw groźbom jego rozwiązania.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

KLUB HISTORYCZNY
im. gen. Stefana Roweckiego - „Grota”

POZNAŃ

foto #12

foto #4

foto #5